

Sygn. akt I ACa 1373/13

I ACz 2058/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Górczanowska SSA Władysław Pawlak
Protokolant:	st. prot. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Dyrektora Izby Celnej w K.

przeciwko R. C. (1) i A. C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 16 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 863/12

i zażalenia Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa od postanowienia o kosztach zawartego w pkt 2 opisanego wyżej wyroku

I. oddala obie apelacje;

II. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.731 zł (dwa tysiące siedemset trzydzieści jeden złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

III. w częściowym uwzględnieniu zażalenia:

- zmienia postanowienie zawarte w pkt 2 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że kwotę 3.600 zł zastępuje kwotą 3.800 zł (trzy tysiące osiemset złotych),

- dodaje w wyroku pkt 4 następującej treści: „zasądza od pozwanej A. C. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów procesu”;

IV. w pozostałej części zażalenie oddala;

V. zasądza od pozwanej A. C. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego, a pozostałe koszty tego postępowania znosi wzajemnie między stronami.

sygn. akt I ACa 1373/13

UZASADNIENIE

Wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 15 stycznia 2014 roku

Strona powodowa – Skarb Państwa Dyrektor Izby Celnej w K. w pozwie skierowanym przeciwko A. C. i R. C. (1), wniosła o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niej umów sprzedaży zawartych pomiędzy pozwanymi A. C. i R. C. (1), a dłużnikiem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., w dniu 7 sierpnia 2008 roku przed notariuszem A. H., objęte aktem notarialnym – Rep. A nr (...) na mocy których pozwani nabyli udziały po 1/2 części we własności nieruchomości położonej w T., składającej się z działek nr (...) o łącznej powierzchni (...), dla której Sąd Rejonowy w Tarnowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), w zakresie wierzytelności publicznoprawnych przysługujących stronie powodowej wobec dłużnika (...) Sp. z o.o. z tytułu zobowiązań w podatku akcyzowym za miesiące wrzesień, październik, listopad, grudzień 2004 – wraz z kosztami egzekucyjnymi oraz odsetkami naliczanymi od wskazanych zobowiązań podatkowych od daty wymagalności do dnia zapłaty. Nadto, strona powodowa wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

Uzasadniając swoje żądanie strona powodowa podała, iż spółka pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w T., pomimo istniejących zobowiązań wynikających z ostatecznych i prawomocnych decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w K. zawarła z pozwanymi umowę sprzedaży nieruchomości, przez co, jako dłużnik, stała się niewypłacalna.

Pozwani A. C. i R. C. (2) wniesli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Tarnowie Wydział I Cywilny wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2013 roku, sygn. akt IC 863/12, w punkcie pierwszym uwzględnił powództwo w całości, w punkcie drugim zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w punkcie trzecim zasądził od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie kwoty po 5 011,12 zł tytułem brakujących kosztów postępowania.

U podstaw powyższego wyroku legły następujące okoliczności faktyczne:

Spółka pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. została zawiązana w dniu 18 listopada 2003 roku przez M. M. i R. C. (3), którzy pokryli swoje udziały, między innymi aportem rzeczowym w postaci udziałów wynoszących po 1/2 części w nieruchomości składającej się z działek nr (...) położonej w T., dla której Sąd Rejonowy w Tarnowie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Decyzją Naczelnika Urzędu Celnego w K. z dnia 19 sierpnia 2005 roku spółka (...) sp. z o.o. została zobowiązana do zapłaty podatku akcyzowego za wrzesień 2004 w wysokości 4 551 624 zł wraz z odsetkami. Kolejnymi decyzjami wydanymi w dniu 16 stycznia 2007 roku przez Naczelnika Urzędu Celnego w K. określono zobowiązania podatkowe spółki: za październik 2004 na kwotę 11 526 845 zł, za listopad 2004 na kwotę 11 511 855 zł i za grudzień 2004 na kwotę 3 815 897 zł. Wszystkie te decyzje są ostateczne i prawomocne. W dniu 7 kwietnia 2005 roku Sąd Rejonowy w Tarnowie ogłosił upadłość spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w T.. Lista wierzytelności nie obejmowała

należności wynikającej z decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w K. z dnia 19 sierpnia 2005 roku, bowiem decyzja ta nie była jeszcze ostateczna nie obejmowała też pozostałych wierzytelności wynikających z wyżej wymienionych decyzji, gdyż zostały one wydane po dacie ogłoszenia upadłości. W toku postępowania upadłościowego stwierdzono brak konieczności sprzedaży nieruchomości upadłego, położonej w T. przy ulicy (...). Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2008 roku Sąd Rejonowy w Tarnowie stwierdził zakończenie postępowania upadłościowego (...) Sp. z o.o. w T., a spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. została zwrócona przedmiotowa nieruchomość. Za zgodą syndyka z księgi wieczystej wykreślono zabezpieczenie ustanowione na tej nieruchomości.

W dniu 7 sierpnia 2008 roku spółka (...) Sp. z o.o. w T. reprezentowana przez R. C. (3) zawarła z A. C. i R. C. (1) umowę sprzedaży, objętą aktem notarialnym Rep. A nr (...), na mocy której spółka zbyła na rzecz pozwanych, w udziałach wynoszących po 1/2 części, nieruchomość składającą się z działek nr: (...) o łącznej powierzchni 1146 m², zabudowaną domem mieszkalnym jednorodzinny drewniany i budynkiem gospodarczym położoną w T., za łączną cenę 45 000 zł, to jest po 22 500 zł za udział. W akcie notarialnym wskazano, iż w dziale trzecim księgi wieczystej prowadzonej dla powyższej nieruchomości wpisane było ostrzeżenie o ogłoszonej upadłości likwidacyjnej sprzedającego oraz widoczna była wzmianka z dnia 10 lipca 2008 roku dotycząca wykreślenia tego ostrzeżenia na podstawie postanowienia stwierdzającego zakończenie postępowania upadłościowego. W momencie zawarcia umowy R. C. (3) miał świadomość istnienia zadłużenia spółki względem Urzędu Celnego. Na zlecenie Syndyka masy upadłości sporządzono operat szacunkowy z dnia 25 stycznia 2008 roku określający wartość przedmiotowej nieruchomości na kwotę 163 500 zł. R. C. (3) po dokonaniu sprzedaży nieruchomości przedstawił w Urzędzie Skarbowym wyżej wymieniony operat dopłacając należny podatek od czynności cywilnoprawnych liczony od rzeczywistej wartości tej nieruchomości. Wartość rynkowa nieruchomości przy uwzględnieniu jej komercyjnego przeznaczenia i aktualnego jej sposobu użytkowania wynosi obecnie 162 000 zł.

A. C. jest żoną R. C. (3). Po zawarciu umowy sprzedaży doszło do podziału do użytkowania nieruchomości w ten sposób, że na jednej części R. C. (3) prowadzi swoją jednoosobową działalność gospodarczą, a druga część jest wykorzystywana przez R. C. (1).

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy oparł na dowodach z dokumentów, opinii biegłego oraz zeznań świadków i przesłuchaniu stron postępowania.

W powyższym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości. Sąd przywołał treść przepisu art. 527 kc i wskazał, że wymienione w nim przesłanki, konieczne dla skutecznego skorzystania przez wierzyciela ze skargi pauliańskiej zostały spełnione. Sąd Okręgowy wskazał, że nieuwzględnienie w postępowaniu upadłościowym wierzytelności wynikającej z należności podatkowej, nie oznacza, że wierzytelność Naczelnika Urzędu Celnego w K. wygasła i przestała istnieć. W momencie zwrotu przedmiotowej (...) sp. z o.o. była ona nadal zobowiązania do uregulowania ciążyących na niej względem Urzędu Celnego należności podatkowych. Świadomość tę mieli wspólnicy spółki, a tym samym dokonując sprzedaży przedmiotowej nieruchomości działali ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, ponieważ spółka poza nieruchomością nie posiadała innego majątku. Na to, że pozwani działali z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli albo przynajmniej z łatwością mogli się dowiedzieć o takim pokrzywdzeniu, wskazuje również cena sprzedaży nieruchomości. Sprzedający mieli świadomość, że cena ta nie odpowiada w żadnym stopniu cenie rynkowej, co wynikało z operatu szacunkowego, jak również z inicjatywy uregulowania w Urzędzie Skarbowym podatku od czynności cywilnoprawnych od rzeczywistej ceny nieruchomości.

Pozwaną A. C. obciążało domniemanie wynikające z art. 527 § 3 kc, z którego wynika, że wiedziała ona o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Stosunek bliskości wynikał z małżeństwa z R. C. (3). Sąd I instancji wskazał, że pokrewieństwo pomiędzy współnikami spółek dokonujących czynności ma takie samo znaczenie w rozumieniu art. 527 kc jak pokrewieństwo pomiędzy osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej. Odnosząc się do sytuacji R. C. (1) Sąd I instancji wskazał, że pozwany mógł z łatwością dowiedzieć się, że spółka (...) posiada wysokie kilku milionowe zadłużenie względem Urzędu Celnego, co wynikało z dokumentów powołanych przy zawieraniu aktu notarialnego. Pozwany nie dokonał minimalnej staranności w dbałości o swoje interesy, która

oznaczałby dostateczne zapoznanie się z treścią postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 26 czerwca 2008 roku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc. Na koszty postępowania złożyła się następujące kwoty 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, 8 176 zł opłata od pozwu, 1 846,23 zł tytułem wynagrodzenia biegłego.

Z powyższym wyrokiem nie zgodzili się pozwani A. C. i R. C. (2), którzy zaskarżyli go w całości **apelacją**, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwana A. C. zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, a to art. 527 k.c. i art. 6 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że strona powodowa jest zwolniona od wykazania, że zbycie nieruchomości nastąpiło z pokrzywdzeniem wierzyciela – na czas wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej – oraz wykazania, że wartość zbytego prawa jest wyższa niż wartość obciążających to prawo ograniczonych praw rzeczowych, w sytuacji gdy powód nie wykazał, iż część nieruchomości stanowi własność pozwanej, równocześnie zaniechał także wykazania, czy nieruchomości te nie są obciążone ograniczonymi prawami rzeczowymi np. hipoteką, co wpływa na realną możliwość zaspokojenia się wierzyciela z przedmiotu niniejszego postępowania oraz uznanie żądań pozwu za zasadne;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

- art. 233§1 kpc poprzez przekroczenie granic zasady swobodnej oceny dowodów oraz brak oceny całego materiału dowodnego zebranego w sprawie, a w szczególności w tej części, w której przyjęto, iż A. C. wiedziała o tym, że zawierając umowę sprzedaży nieruchomości dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, podczas gdy działający imieniem dłużnika R. C. (3) był przekonany, iż wierzytelności Urzędu Celnego mogły być dochodzone jedynie w postępowaniu upadłościowym, a swoboda dysponowania nieruchomością wynikała z faktu wydania postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego w dniu 26 czerwca 2008 roku wobec zaspokojenia wierzycieli upadłej spółki;

- art. 232 kpc oraz art. 316§1 kpc poprzez niesłuszne przyjęcie przez Sąd I instancji, że strona powodowa udowodniła, że A. C. jest właścicielką/współwłaścicielką nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) przy ulicy (...) w T., podczas gdy strona pozwana nie dostarczyła na tę okoliczność żadnych dowodów, a z przedłożonego odpisu z księgi wieczystej (...) wynika, że działka nr (...) została z niej odłączona i nie jest objęta tą księgą;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę orzeczenia, mający istotny wpływ na wynik sprawy polegający na przyjęciu, że:

- świadczenie uiszczone przez pozwaną w zamian za nabytą nieruchomość nie było ekwiwalentne, w sytuacji gdy cena nabyta została określona na poziomie wartości aportu rzeczowego w postaci tychże nieruchomości wniesionych przez współników do spółki (...) w listopadzie 2003 roku;

- nieruchomość będąca przedmiotem umowy sprzedaży z dnia 7 sierpnia 2008 roku, a to działki nr (...), uległy podziałowi wyłącznie quoad usum, podczas gdy nastąpiła zmiana w osobach ich właścicieli, na skutek zniesienia prawa współwłasności nieruchomości pomiędzy pozwanymi.

Na uzasadnienie powyższych zarzutów pozwana wskazała, że R. C. (3) ściśle współpracował z syndykiem masy upadłości spółki i to na podstawie informacji uzyskanych od syndyka utwierdził się w przekonaniu, że wierzytelności Urzędu Celnego powinny być dochodzone w postępowaniu upadłościowym przeciwko syndykowi. Gdyby R. C. (3) działał w zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela nie sprzedałby swojego udziału własnej małżonce, narażając ją na postępowania sądowe. Pozwana wskazała, że posiada z R. C. (3) rozdzielną majątkową i nie miała szerokiej wiedzy na temat czynności podejmowanych przez męża w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Pozwana

była przekonana, że nabywając udział męża w nieruchomości, umożliwi mu rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej w oderwaniu od spółki, której upadłość została ogłoszona. W ocenie apelującej cena nieruchomości była ustalona na odpowiednim poziomie, bowiem odpowiadała wartości aportów wniesionych w 2003 roku do spółki (...). W przekonaniu pozwanej, strona powodowa nie wykazała, że pozwana jest właścicielką przedmiotowej nieruchomości.

Pozwany R. C. (2) zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, a to:

- art. 6 kc poprzez błędne niezastosowanie, wyrażające się w uznaniu, iż strona powodowa udowodniła, że pozwany R. C. (2) zawierając umowę sprzedaży wiedział o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli lub, że nie zachował należytej staranności w ustaleniu tego faktu;

- art. 131 w zw. z art. 132 ust. 1 ustawy z 28 lutego 2003 prawo upadłościowe i naprawcze poprzez ich nieuprawnione niezastosowanie w sytuacji, w której wyłączną legitymację czynną do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie mógł mieć syndyk, a nie powód, co skutkuje zarzutem braku legitymacji czynnej powoda w niniejszym postępowaniu;

- art. 531§2 kc poprzez jego błędna wykładnię i brak zastosowania w sytuacji, w której powód zobowiązany był do wystąpienia z roszczeniem o uznanie za bezskuteczną względem niego umowy na mocy której dokonano podziału przedmiotowej nieruchomości;

- art. 527 kc poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przejawiające się uznaniem przez Sąd I instancji, iż brak zachowania należytej staranności osoby trzeciej przy nabyciu nieruchomości od dłużnika, zachodzi również w sytuacji, w której osoba trzecia szczegółowo zapoznała się z treścią ksiąg wieczystych dotyczących nieruchomości, będących przedmiotem zaskarżonej czynności, a jej treść w żaden sposób nie uzasadniała faktu, iż czynności może być dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli sprzedającego;

2. naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to:

• art. 227 kpc w zw. z art. 232 kpc w zw. z art. 6 kc poprzez:

• błędne uznanie przez Sąd I instancji, iż strona powodowa udowodniła, że pozwany R. C. (2) zawierając umowę sprzedaży wiedział o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli lub, że nie zachował należytej staranności w ustaleniu tego faktu;

• błędne uznanie przez Sąd I instancji, iż strona powodowa udowodniła, że część nieruchomości, objętej postępowaniem, w postaci działki nr (...), stanowi współwłasność pozwanego R. C. (1) w sytuacji, w której powód nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających wyżej wymienioną okoliczność np. odpisu z księgi wieczystej obejmującego wyżej wymienioną nieruchomość;

• art. 233§1 kpc przez dokonanie oceny dowodów:

• w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego uznając, że pozwany wiedział o tym, iż zawierając umowę sprzedaży dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli lub przy zachowaniu należytej staranności pozwany mógł o tym fakcie się dowiedzieć, ponieważ fakt istnienia zobowiązań dłużnika wskazany był w postanowieniu o zakończeniu postępowania upadłościowego prowadzonego w stosunku do niego, w sytuacji w której sentencja postanowienia stwierdzeń takich nie zawierała, pozwany nie dysponuje szczegółową wiedzą prawniczą, a okoliczności wydania tego postanowienia mogły świadczyć o tym, że dłużnik żadnych zobowiązań względem osób trzecich nie posiada;

• w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego uznając, że pozwany nabył udział w nieruchomości za cenę niestanowiącą jej rzeczywistego ekwiwalentu w sytuacji, w której pozwany jak i pozostałe strony dokonujące

zaskarżonej czynności wiedziały o tym i ustaliły, że pozwany R. C. (2) w efekcie tej i później dokonanej czynności nie nabędzie udziału stanowiącego połowę wartości przedmiotowych nieruchomości, a jedynie udział w nieruchomości stanowiący ekwiwalent uiszczony przez niego ceny sprzedaży;

- przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, iż sporządzoną w toku postępowania opinią biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości w sposób prawidłowy określała wartość między innymi nabytego udziału w nieruchomości, w sytuacji, w której opinia ta została określona podejściem dochodowym, metodą inwestycyjną oraz techniką kapitalizacji prostej netto oraz metody porównawczej w zakresie działki, podstawę wyceny stanowił czynsz, jaki można by byłoby w analizowanym okresie uzyskać z wynajmu przedmiotem nieruchomości w sytuacji, w której R. C. (2) posiadał wyłącznie niezabudowaną część tej działki, która nie przynosiła dochodu z najmu przedmiotowej nieruchomości;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż nieruchomości położone w T. przy ul. (...), składającej się z działek nr (...), uległy podziałowi wyłącznie quoad usum, a nie zostały faktycznie podzielone wraz ze zniesieniem przysługującego pozwanym prawa współwłasności z jednoczesną zmianą osób ich właścicieli.

Uzasadniając powyższe zarzuty pozwany R. C. (2) wskazał, że dołożył wymaganej staranności przy nabywaniu nieruchomości w celu wykluczenia możliwości jej nabycia z pokrzywdzeniem wierzycieli sprzedającego, bowiem wystarczające jest zapoznanie się z treścią wpisu w księdze wieczystej. Powyższej okoliczności nie zmienia fakt, że w treści umowy z dnia 7 sierpnia 2008 roku widniał zapis, że przedstawiono postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego względem dłużnika. Strona powodowa nie wykazała również, iż w chwili wnoszenia pozwu oraz wyrokowania pozwany był właścicielem działki nr (...), a powództwo winno być skierowane przeciwko osobie, która w chwili wnoszenia pozwu była właścicielem przedmiotu sporu. W ocenie apelującego skoro strona powodowa w postępowaniu nie wniosła o uznanie za bezskuteczne czynności podziału przedmiotowych nieruchomości, to tym samym oddalenie powództwa jest uzasadnione.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

apelacje jako bezzasadne podlegały oddaleniu.

Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, wykorzystując inicjatywę dowodową stron, konsekwencją czego były nie budzące wątpliwości Sądu Apelacyjnego ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd Apelacyjny uczynił podstawą własnego rozstrzygnięcia.

1. odnośnie apelacji pozwanej A. C.:

Zarzuty apelacyjne pozwanej nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ nie były w stanie podważyć prawidłowości i konsekwencji rozumowania Sądu Okręgowego. Przypomnieć należy, iż dla skuteczności podniesionego naruszenia art. 233§1 k.p.c. przyjmuje się, że jeśli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski poprawne logicznie i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena ta nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu z tegoż materiału można było wyprowadzić wnioski odmienne.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż skarżąca zdaje się nie zważać na konsekwencje rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu cywilnym oraz na domniemania prawne, istniejące w procesie toczącym się wskutek skargi paulińskiej. Strona powodowa wykazała, zgodnie z art. 6 k.c., iż czynność prawna w postaci umowy sprzedaży udziału w nieruchomości z dnia 7 sierpnia 2008 roku została dokonana przez spółkę pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. z pokrzywdzeniem wierzyciela, czyli Dyrektora Izby Celnej w K.. Sytuację, kiedy czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, określa art. 527§2 k.c. Wiąże on pokrzywdzenie wierzyciela z rzeczywistą

niewypłacalnością dłużnika na skutek dokonania przez niego czynności prawnej, lub z jego niewypłacalnością w wyższym stopniu niż była przed jej dokonaniem. Dłużnik jest niewypłacalny, gdy cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów, natomiast niewypłacalność w wyższym stopniu oznacza, że w zasadzie każde istotne, bez względu na jego rozmiar, powiększenie niewypłacalności stanowi pokrzywdzenie wierzyciela. W niniejszej sprawie strona powodowa przedstawiła postanowienie Dyrektora Izby Celnej w K. z dnia 20 grudnia 2011 r w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku powoda przeciwko spółce (...), dotyczącego egzekucji należności do których ochrony zmierza niniejsze postępowanie. Decyzja ta niesłusznie została pominięta przez Sad Okręgowy przy ustalaniu stanu faktycznego, z niej bowiem wynika fakt pokrzywdzenia wierzyciela – podstawą umorzenia postępowania było stwierdzenie przez organ egzekucyjny, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne – art. 59 § 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – t.j. Dz.U. z 2012 r, poz. 1015 (dowód: odpis decyzji. 56 akt). R. C. (3) jako współnik oraz członek zarządu spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. miał świadomość istniejących wierzytelności względem Naczelnika Izby Celnej, co wynika choćby z jego zeznań w charakterze świadka. Nie można zatem uznać – jak to twierdzi pozwana – że R. C. (3) był przekonany, iż wierzytelności strony powodowej mogły być dochodzone w tylko postępowaniu upadłościowym. Takie twierdzenia są gołosłowne i pozbawione racjonalnego umocowania w zebranych materiale dowodowym. Również nieuprawniona jest teza, iż to syndyk miał wyjaśnić R. C. (3), że wierzytelności te już nie mogą być egzekwowane przez wierzyciela, skoro postępowanie upadłościowe zostało zakończone. Takie okoliczności nie wynikają bowiem ani z zeznań świadka M. R. pełniącej funkcję syndyka, ani nawet z zeznań R. C. (3). Niemożność wpisania wierzytelności strony powodowej na listę wierzytelności, była wielokrotnie wyjaśniana podczas toczącego się pod sygn. akt. V GUp 3/05 postępowania upadłościowego spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w T., w tym powoływanym powyżej postanowieniu o zakończeniu postępowania upadłościowego, tak więc problem ten musiał być znany (...) spółki (...). Przede wszystkim jednak należy podkreślić, iż R. C. (3) miał pełną świadomość, iż decyzje Naczelnika Izby Celnej obejmujące należności z tytułu podatku akcyzowego za miesiące wrzesień, październik, listopad, grudzień 2004 roku, posiadają walor prawomocności i ostateczności, a zatem może być prowadzone postępowanie egzekucyjne. Jak wynika z dokumentów, zalegających w aktach sprawy na k. 94-99, wszystkie skargi na decyzje odwoławcze Dyrektora Izby Celnej w K. zostały rozpoznane przez Wojewódzki Sad Administracyjny w K. przed datą zakończenia postępowania upadłościowego. W tych okolicznościach twierdzenie, że w dacie sprzedaży nieruchomości dłużnik nie miał świadomości, że działa z pokrzywdzeniem wierzycieli, nie może być skuteczne.

Zgodnie art. 234 k.p.c. domniemania ustanowione przez prawo mogą być obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza. Domniemania prawne ułatwiają postępowanie dowodowe, gdyż zwalniają stronę z obowiązku przeprowadzenia dowodu. Związanie sądu domniemaniami prawnymi przenosi ciężar dowodu na stronę, przeciw której przemawia domniemanie. Pozwana A. C. nie obaliła domniemania prawnego wynikającego z art. 527§3 k.c.. Z powołanego przepisu wynika bowiem, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela korzyść majątkową uzyskała osoba w bliskim związku z nim domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Tym samym Sąd I instancji zasadnie przyjął, że A. C. zawierając w dniu 7 sierpnia 2008 roku umowę sprzedaży udziału w nieruchomości położonej w T., składającej się z działek nr (...), wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Niekwestionowany w postępowaniu był bowiem fakt, że A. C. w chwili dokonywania zaskarżonej czynności była żoną R. C. (3), a więc osobą bliską w rozumieniu art. 527§3 k.c. Pozwana nie może uwolnić się od powyższego domniemania powołując się na istniejącą pomiędzy nią a mężem umowę rozdzielności majątkowej, która przecież dotyczy stosunków majątkowych, w sytuacji gdy ratio legis domniemania z art.527 § 3 k.c. stanowią przede wszystkim więzy natury osobistej. Nie jest możliwe, aby pozwana nie wiedziała o wielomilionowym zadłużeniu spółki, w której jej mąż był współnikiem i członkiem zarządu, a która to wierzytelność była przyczyną złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...). Zresztą sama sprzedaż nieruchomości i rozpoczęcie przez R. C. (3) prowadzenia nowej działalności gospodarczej na przedmiotowej nieruchomości (będącej już własnością żony) świadczy wyłącznie o tym, iż małżonkowie zdawali sobie sprawę z możliwości prowadzenia postępowania egzekucyjnego z tejże nieruchomości i tego właśnie chcieli uniknąć.

W apelacji pozwana – po raz pierwszy – podnosi, zarzut braku faktycznego pokrzywdzenia wierzyciela, w sytuacji, gdy pozwana na dzień zamknięcia rozprawy nie jest już właścicielem całości przedmiotowej nieruchomości a ta

część nieruchomości, której pozwana jest właścicielem nie posiada wartości egzekucyjnej z uwagi na obciążenie jej hipotekami. Zarzut ten nie może odnieść skutku. Po pierwsze, fakty, które miałyby doprowadzić do uwzględnienia zarzutu obronnego pozwanej winny być wykazane przez nią, a nie przez powoda, zgodnie z ogólną regułą dowodzenia z art. 6 k.c. Powyższy zarzut został po raz pierwszy zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym, bez uprawdopodobnienia, że w postępowaniu przed Sadem I instancji jego zgłoszenie nie było możliwe. Już ta przyczyna stanowi wystarczającą podstawę do pominięcia zarzutu, jako spóźnionego (art. 381 k.p.c.). Merytoryczne szanse przedmiotowego zarzutu również nie byłyby wielkie. W orzecznictwie sądowym utrwalil się pogląd, że w sprawie o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika, dokonywanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, osoba trzecia, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową, zachowuje legitymacje bierną także wtedy, gdy przed doręczeniem odpisu pozwu rozporządziła uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby (tak: Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 lutego 2011 r, III CZP 132/10, OSNC 2011/10/112). Osoba trzecia, która w takich warunkach rozporządzi korzyścią na rzecz kolejnego podmiotu nie przestaje być odpowiedzialna wobec wierzyciela za to, że ten nie mógł się zaspokoić z majątku dłużnika. Odpowiedzialność ta może się wyrażać także w formie zapłaty przez osobę trzecią odpowiedniej kwoty, która może być przedmiotem dochodzenia na podstawie art. 415 lub 409 k.c. Wierzyciel może zatem poszukiwać ochrony przed niewypłacalnością dłużnika przez bezpośrednie żądanie zasądzenia od osoby trzeciej sumy, jaką by pozyskał z egzekucji prowadzonej z majątku dłużnika. Warunkiem sine qua non jest uprzednie uzyskanie przez wierzyciela prawomocnego wyroku, w którym czynność prawna osoby trzeciej zostanie uznana wobec niego za bezskuteczną. Wyrok taki ma charakter konstytutywny i nie może go nastąpić ustalenie bezskuteczności w sprawie przeciwko osobie trzeciej o zapłatę (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 lutego 2005 r, II CK 412/04, Lex nr 359437). Jak z powyższego wynika, dla zasadności roszczenia skargi pauliańskiej pozostaje bez znaczenia dalsze postępowanie osoby trzeciej z uzyskaną korzyścią majątkową. Nawet wyzbycie się przez osobę trzecią przedmiotu lub jego wartości niczego w kwestii odpowiedzialności osoby trzeciej nie zmienia. Pomimo wyzbycia się przez osobę trzecią przedmiotu czynności prawnej dokonanej z dłużnikiem nie przestaje ona być wobec wierzyciela odpowiedzialna za to, że wierzyciel nie mógł się zaspokoić z majątku dłużnika. W ocenie Sądu Apelacyjnego pogląd ten znajdzie analogiczne zastosowanie, jeśli osoba trzecia w celu uniemożliwienia egzekucji obciąży korzyść nabytą od dłużnika, w sposób uniemożliwiający lub utrudniający prowadzenie egzekucji.

Nie ma racji również apelująca podnosząc, iż cena sprzedaży udziału w nieruchomości odpowiadała jej wartości. Skarżąca wskazując na ekwiwalentność świadczeń twierdziła, że cena sprzedaży nieruchomości odpowiadała wartości aportu rzeczowego w postaci tejże nieruchomości, wnoszonego do spółki (...) sp. z o.o. w T. w listopadzie 2003 roku. Co do zasady rację ma pozwana, że czynność prawna powodująca zmniejszenie majątku nie może być uznana za krzywdzącą wierzyciela, jeżeli dłużnik w zamian za swoje świadczenie uzyskał ekwiwalent, który znajduje się w jego majątku lub został on wykorzystany do zaspokojenia wierzycieli, jednakże z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Pozwana nie zauważa, że pomiędzy rokiem 2003 a rokiem 2008 nastąpiła istotna zmiana wartości nieruchomości. Nie ulega wątpliwości, że wartość przedmiotowej nieruchomości, przy uwzględnieniu jej sposobu przeznaczenia i sposobu użytkowania na dzień zawierania umów sprzedaży, tj. 8 sierpnia 2008 roku wynosiła 162.000 zł. Sąd I instancji słusznie podkreślił, iż nie ma możliwości, by strony umowy nie zdawały sobie sprawy jaka jest rzeczywista wartość nieruchomości, bowiem w dniu 25 stycznia 2008 roku, na potrzeby postępowania upadłościowego został sporządzony operat szacunkowy, w którym ustalono jej wartość na kwotę 163.500 zł. Zresztą okoliczności te potwierdza również świadek R. C. (3), który jasno stwierdził (k.149), że sprzedał nieruchomość poniżej jej wartości rynkowej, jednakże żona nie miała więcej pieniędzy. Oznacza to jednoznacznie, iż celem zaskarżonej czynności prawnej było jedynie dokonanie formalnej zmiany właściciela nieruchomości. Fakt, że R. C. (3) w Urzędzie Skarbowym wykazał dobrowolnie wartość nieruchomości zgodną z operatem szacunkowym, w konsekwencji czego musiał dokonać dopłaty do podatku od czynności cywilnoprawnych od zawartej transakcji, jedynie potwierdza tę okoliczność. W związku z powyższym cenę sprzedaży nieruchomości, będącej przedmiotem sprzedaży w dniu 7 sierpnia 2008 roku należało uznać za zdecydowanie zaniżoną, czyli na skutek tej czynności spółka (...) sp. z o.o. w T. stała się niewypłacalna w wyższym stopniu niż przed dokonaniem czynności. Przesłanka z art. 527§2 k.c. została spełniona.

Niezasadnie pozwana zarzuca Sądowi I instancji naruszenie art. 527 k.c. i 6 k.c. Sąd bowiem w sposób właściwy dokonał oceny spełnienia przesłanek skargi pauliańskiej, o czym już powyżej częściowo była mowa. Kwestii badania

niewypłacalności dłużnika nie można jednak łączyć z realną szansą zaspokojenia się z przedmiotu umowy na skutek uwzględnienia skargi pauliańskiej, na co wskazuje pozwana. Rzeczywiście pokrzywdzenie wierzyciela należy badać na chwilę zaskarżenia czynności tj. wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności (wyroki SN: z 22 marca 2001 r., V CKN 280/2000, LexisNexis nr 388728; z 23 lipca 2003 r., II CKN 299/2001, LexisNexis nr 362403). Sąd I instancji zatem prawidłowo zastosował się do powyższej reguły, bowiem nie ulega wątpliwości, iż prowadzone względem dłużnika postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne. Sąd jednakże nie był zobligowany do analizowania czy wartość zbytego prawa jest wyższa niż wartość obciążających to prawo ograniczonych praw rzeczowych – których wartości pozwana nie wykazała w żaden sposób, nawet w apelacji – ustanowionych już po dokonaniu tej czynności, a które to okoliczności pozwana podnosiła dopiero w postępowaniu apelacyjnym. Jak już wskazano, Istnienie ograniczonych praw rzeczowych, zwłaszcza hipoteki, miałyby znaczenie dla zaspokojenia wierzyciela, gdyby prawa te powstały przed dokonaniem czynności, ustanowione w terminie późniejszym nie mają wpływu ani na legitymację bierną pozwanej ani na zakres jej odpowiedzialności.

2. odnośnie apelacji pozwanego:

Rozpoznając apelację pozwanego pierwszej kolejności, należało odnieść się do zarzutu najdalej sięgającego to jest braku legitymacji czynnej strony powodowej do wystąpienia z niniejszym powództwem, który został błędnie sformułowany jako zarzut naruszenia prawa materialnego. Pozwany bowiem zarzucił, iż na podstawie art. 131 w zw. z art. 132 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku prawo upadłościowe i naprawcze, legitymacja czynna do wystąpienia z pozwem przysługiwała wyłącznie syndykowi masy upadłości spółki (...) sp. z o.o. w T.. Zarzut ten jest nieuzasadniony. Pozwany nie zauważa, że postępowanie upadłościowe toczące się względem spółki (...) zostało prawomocnie zakończone, postanowieniem Sadu Rejonowego w Tarnowie z dnia 26 czerwca 2008 r, sygn. akt V GUp 3/05, na zasadzie art. 368 ust. 2 upun. Tymczasem zaskarżona czynność dłużnika została dokonana w dniu 7 sierpnia 2008 roku, natomiast niniejsze powództwo zostało wytoczone w dniu 1 października 2012 roku. Z powyższego wynika zatem, że zaskarżona czynność została dokonana po zakończeniu postępowania upadłościowego. Skoro postępowanie upadłościowe zakończyło się, a majątek upadłemu został przez syndyka zwrócony, to zarząd tymże majątkiem odzyskał upadły, natomiast syndyk przestał już pełnić swoje obowiązki. Nie budzi zatem wątpliwości, iż to stronie powodowej – Dyrektorowi Izby Celnej przysługiwała czynna legitymacja do wystąpienia z przedmiotowym powództwem.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 531§2 k.c. U podstaw tego zarzutu leży przekonanie pozwanego, że to obecny właściciel działki nr (...) położonej w T. powinien być pozwany w niniejszej sprawie, a strona powodowa winna wystąpić z roszczeniem uznania za bezskuteczną względem niego umowy podziału przedmiotowej nieruchomości. A zatem pozwany w istocie kwestionuje swoją legitymację bierną w niniejszej sprawie. Przepis art. 531 § 2 k.c. ma zresztą charakter procesowy, normuje bowiem kwestię legitymacji biernej w procesie toczącym się ze skargi pauliańskiej, w przypadku kiedy osoba trzecia rozporządziła uzyskana korzyścią majątkową na rzecz innej. Regulacja ta daje możliwość wierzycielowi wystąpienia bezpośrednio przeciwko tej innej - osobie czwartej. Z istotny skargi pauliańskiej jednak wynika, że osoba trzecia, która pozbyła się przedmiotu czynności prawnej dokonanej z dłużnikiem, nie przestaje być odpowiedzialna wobec wierzyciela za to, że nie mógł on zaspokoić się z majątku dłużnika – o czym była mowa przy ocenie apelacji pozwanej A. C.. Nie ma zatem uzasadnionych podstaw, by odmówić osobie trzeciej legitymacji biernej w sprawie o uznanie czynności za bezskuteczną, jeżeli rozporządziła ona korzyścią uzyskaną w warunkach art. 527 k.c. na rzecz innej osoby. Możliwość dochodzenia roszczenia bezpośrednio przeciwko kontrahentowi osoby trzeciej jest prawem wierzyciela, nie zaś jego obowiązkiem, co wynika nie tylko z braku kategorycznego ustawowego odesłania go na drogę takiego procesu, ale również z wprowadzenia przesłanek warunkujących skuteczność takiego powództwa (por. Uchwała SN z dnia 24 lutego 2011 roku, III CZP 132/10, Lex 707476). Bez znaczenia dla zasadności niniejszego powództwa pozostawała więc kwestia, kto aktualnie jest właścicielem przedmiotowych nieruchomości, przy czym podkreślić należy, iż żaden z pozwanych w rzeczywistości nie zakwestionował w trakcie procesu, że nie jest jej współwłaścicielem tej nieruchomości. Pozwani okoliczności te podnosili dopiero postępowaniu apelacyjnym, która to strategia musi pozostać bezskuteczna również w świetle przepisów praw procesowego (art. 381 k.p.c.).

Bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233§1 kpc poprzez błędne – zdaniem pozwanego – ustalenie, że wiedział on o działaniu dłużnika z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli lub że przy zachowaniu należytej staranności mógł się o tym dowiedzieć. Nie sposób zgodzić się z powyższym zarzutem. Sąd I instancji w sposób nie budzący żadnych wątpliwości ustalił stan faktyczny sprawy, na podstawie prawidłowo zebranych dowodów, z których wciągnął odpowiednie wnioski. Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę, że skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika, wystarczające jest bowiem, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Ciężar udowodnienia stanu świadomości dłużnika, o którym mowa w art. 527 kc spoczywa z mocy art. 6 kc na wierzycielu. W przeważającej mierze jego wykazanie musi się opierać o dowody pośrednie. Niemożliwą rzeczą jest bowiem ustalenie w drodze dowodu bezpośredniego stanu czysto wewnętrznego, o ile nie wyrażono go na zewnątrz. W niniejszej sprawie wykazanie, że pozwany przynajmniej zachowując należyłą staranność mógł się dowiedzieć, że czynność jest dokonywana z pokrzywdzeniem wierzyciela, nie nastęrczało trudności. Osoba dokonująca zakupu nieruchomości, dbając o swoje interesy, powinna szczegółowo zapoznać się z dokumentami, które zostają przedkładane do aktu notarialnego obejmującego umowę sprzedaży. Nie budzi wątpliwości, że R. C. (2) doskonale wiedział, iż wobec sprzedającej spółki toczyło się postępowanie upadłościowe. Sama ta okoliczność winna wzbudzać u pozwanego ostrożność i konieczność dokładnego zapoznania się z wszystkimi dokumentami znajdującymi się w aktach księgi wieczystej, a co najmniej przedłożonymi przy zawieraniu umowy. Okolicznością decydującą o tym, że R. C. (2) zachowując należyłą staranność mógł się dowiedzieć o posiadaniu przez sprzedającego – spółkę (...) sp. z o.o. w T., innych wierzycieli, których wierzytelności nie były dochodzone w postępowaniu upadłościowym, jest to, że przy zawieraniu umowy sprzedaży w dniu 7 sierpnia 2008 roku, sprzedający okazał nabywcom postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnowie Wydział V Gospodarczy z dnia 26 czerwca 2008 roku, stwierdzające zakończenie postępowania upadłościowego. Z treści uzasadniania tego postanowienia w sposób jasny wynikało, że lista wierzytelności upadłego nie obejmowała należności stanowiących zobowiązania podatkowe w podatku akcyzowym za miesiąc wrzesień 2004 r, określone w decyzji Naczelnika Urzędu Celnego z dnia 19 sierpnia 2005 roku oraz zobowiązań podatkowych za miesiące październik – grudzień 2004 określone w decyzjach z dnia 16 stycznia 2007 roku. Jednocześnie w uzasadnieniu w/w postanowienia wskazano, dlaczego wierzytelności te nie mogły być zaspokojone w postępowaniu upadłościowym. Pozwany w tej sytuacji, chcąc w sposób odpowiedni dbać o swoje interesy winien zainteresować się opisanymi wierzytelnościami swojego kontrahenta, zwłaszcza z tego względu, że nabywany przez niego udział miał cenę znacznie odbiegającą od rynkowych realiów. Nie można uznać za staranne jedynie przeczytanie sentencji postanowienia. Nie może również stanowić usprawiedliwienia dla pozwanego okoliczność, że nie jest prawnikiem, a zatem nie rozumie skomplikowanych zagadnień prawnych. Gdyby pozwany cegokolwiek nie rozumiał z treści uzasadnienia postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego, to z całą pewnością notariusz, będący osobą zaufania publicznego, sporządzający akt notarialny umowy sprzedaży, wyjaśniłby mu wszelkie wątpliwości. R. C. (2) sam podkreślał w swoich zeznaniach, że poszukiwał nieruchomości do kupienia. Okoliczność taka oznacza, że musiał się orientować w cenach nieruchomości, a niska cena sprzedaży udziału w przedmiotowej nieruchomości od samego początku musiała zwrócić jego uwagę, tym bardziej, że kilkakrotnie odbiegała ona od ceny rynkowej. W tych okolicznościach nie wytrzymuje krytyki twierdzenie pozwanego o zachowaniu przez niego należytej staranności poprzez sprawdzenie treści księgi wieczystej.

Zarzutu obrazy art. 233§1 k.p.c. pozwany opiera ponadto na twierdzeniu, iż Sąd Okręgowy pominął okoliczność, że kwota zapłacona przez pozwanego tytułem ceny odpowiadała tej części nieruchomości, która zamierzał faktycznie użytkować (zabudowana garażem część działki nr (...)). Argumentacja pozwanego jest nieracjonalna – w rzeczywistości stanowi potwierdzenie tego, że pozwany doskonale wiedział jaki był rzeczywisty cel przedmiotowej transakcji. Żaden bowiem rozsądnie postępujący człowiek nie dokonuje zakupu połowy nieruchomości (udziału 1/2), z zamiarem dokonania późniejszego jej podziału, w taki sposób, że fizyczna część nieruchomości, którą uzyska na własność, nie będzie odpowiadała zakupionemu udziałowi. Taka sytuacja jest tym bardziej nieprawdopodobna, gdy – jak utrzymuje pozwany – kontrahenci się nie znają. Pozwany podnosząc tak sformułowany zarzut pozwala na wyciągnięcie wniosku, że pomiędzy sprzedającym, reprezentowanym przez R. C. (3), a kupującymi: A. C. i R. C. (1), jeszcze przed zawarciem umowy doszło do ustaleń w jaki sposób kupujący podzielią nieruchomość, by w rzeczywistości

mogła być wykorzystywana przez R. C. (3) na potrzeby prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Gdyby pozwany faktycznie chciał kupić tylko część nieruchomości, to z całą pewnością od razu dokonano by geodezyjnego podziału nieruchomości. Dlatego też twierdzenia o pozwanego o ekwiwalentności ceny sprzedaży do wartości nieruchomości są całkowicie nieuprawnione. Wbrew wywodom pozwanego określona przez biegłą sądową z zakresu (...) cena przedmiotowej nieruchomości na dzień 7 sierpnia 2008 roku została wyliczona w sposób prawidłowy, z zastosowaniem prawidłowych metod. Zadaniem biegłej było wyliczenie wartości całej nieruchomości, a nie jak oczekiwał pozwany jedynie części nieruchomości, którą faktycznie użytkował na podstawie umowy podziału quaod usum. Warto też zauważyć, że wnioski tej opinii, jak chodzi o określenie ceny są zbieżne z tymi, które były udziałem biegłego opiniującego na potrzeby postępowania upadłościowego (por. opracowanie rzeczoznawcy M. B. k. 22 – 49). Kolejne czynności prawne podejmowane przez współwłaścicieli nie mogą rzutować na wycenę całej nieruchomości dokonywaną na dzień dokonywania zaskarżonej czynności.

Odnośnie podniesionego przez pozwanego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych to należy stwierdzić, iż jest on tożsamy z zarzutem podniesionym przez pozwaną A. C., w związku z czym argumentacja o jego bezzasadności jest identyczna ze wskazaną powyżej.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Apelacyjny, na zasadzie art. 385 k.p.c., oddalił obie apelacje jako bezzasadne.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 98§1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r. poz. 1150) i § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1349 z późn.zm.), zasądając solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.731 zł.

Sygn. akt I ACz 2058/13

UZASADNIENIE

Postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 15 stycznia 2014 roku

Strona powodowa – Skarb Państwa Dyrektor Izby Celnej w K., w pozwie skierowanym przeciwko A. C. i R. C. (1), wniosła o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niej umów sprzedaży zawartych pomiędzy pozwanymi A. C. i R. C. (1), a dłużnikiem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., sporządzone w dniu 7 sierpnia 2008 roku przed notariuszem A. H., objęte aktem notarialnym – Rep. A (...) na mocy których pozwani nabyli udziały po 1/2 części we własności nieruchomości położonej w T., składającej się z działek nr (...) o łącznej powierzchni (...), dla której Sąd Rejonowy w Tarnowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), w zakresie wierzytelności publicznoprawnych przysługujących stronie powodowej wobec dłużnika (...) Sp. z o.o. z tytułu zobowiązań w podatku akcyzowym za miesiące wrzesień, październik, listopad, grudzień 2004 – wraz z kosztami egzekucyjnymi oraz odsetkami naliczanymi od wskazanych zobowiązań podatkowych od daty wymagalności do dnia zapłaty. Nadto, strona powodowa wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy w Tarnowie Wydział I Cywilny wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2013 roku, sygn. akt IC 863/12, w punkcie pierwszym uwzględnił powództwo w całości, w punkcie drugim zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, a w punkcie trzecim zasądził od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Tarnowie kwoty po 5 011,12 zł tytułem brakujących kosztów postępowania.

Z rozstrzygnięciem w przedmiocie kosztów postępowania nie zgodziła się strona powodowa – Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Izby Celnej w K. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wnosząc zażalenie. Strona powodowa zaskarżyła punkt 2) wyroku wnosząc o jego zmianę poprzez zasądzenie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa łącznie kwoty 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz kwoty 530 zł tytułem zwrotu wydatków oraz zasądzenia od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania procesowego w postępowaniu zażaleniowych według norm przypisanych.

Powyższemu orzeczeniu strona powodowa zarzuciła:

1. naruszenie przepisu art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 745 §1 k.p.c. w związku z §13 ust.2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2008 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w związku z art. 98§3 i 99 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie. Zarzut dotyczy nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy kosztów zastępstwa procesowego powoda w kwocie 1 800 zł powstałych w postępowaniu zażaleniowym wywołanym zażaleniem strony pozwanej;
2. naruszenie art. 98§3 k.p.c. poprzez niezastosowanie – nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy wydatków poniesionych przez zastępcę procesowego powoda, związanych ze stawiennictwem na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2013 roku.

Na uzasadnienie zażalenia strona powodowa podniosła, iż zasądzona w punkcie drugim wyroku kwota 3.600 zł nie uwzględnia kosztów postępowania zażaleniowego wywołanych zażaleniem pozwanej A. C. w postępowaniu zabezpieczającym. Nadto, strona powodowa na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2013 roku złożyła wniosek o zwrot wydatków związanych z kosztami stawiennictwa na rozprawę. W ocenie strony powodowej wydatek poniesiony przez zastępcę procesowego powoda, zgłoszony celem zasądzenia od pozwanych, nie był wygórowany i był niezbędny do celowego dochodzenia praw powoda.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

zażalenie podlegało częściowemu uwzględnieniu.

Zarzut naruszenia art. 98§3 k.p.c. należało uznać częściowo za zasadny. Strona powodowa zastępowana przez Prokuratorię Skarbu Państwa złożyła na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2013 roku spis wydatków (k. 247), określając ich wysokość na kwotę 530 zł.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Paragrafy drugi i trzeci tego przepisu precyzują pojęcie niezbędnych kosztów procesu uzależniając ich zakres od tego, czy strona występuje w procesie osobiście, czy jest reprezentowana przez adwokata. Natomiast art. 99 kpc stanowi, że stronie reprezentowanej między innymi przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. W przypadku, gdy strona jest reprezentowana przez adwokata niezbędne koszty procesu stanowi wynagrodzenie, ograniczone do stawek określonych w odrębnych przepisach, wydatki jednego adwokata, koszty sądowe i koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Co prawda §3 nie wskazuje wyraźnie kosztów przejazdu do sądu pełnomocnika strony, jednakże w pojęciu „wydatki” zawartym w § 3 mieści się wydatek obejmujący koszty przejazdu adwokata do sądu. Należy bowiem uznać, iż §2 nie dotyczy kategorii wydatków, a jedynie wskazuje na koszty przejazdu do sądu, równowartość utraconego zarobku i koszty sądowe. Sąd Apelacyjny co do zasady podziela stanowisko przeważające w aktualnym orzecznictwie, że strona przegrywająca sprawę jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi zastępowanemu przez pełnomocnika będącego adwokatem koszty jego przejazdu do sądu, jeżeli w okolicznościach sprawy były one niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (por. Uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 18 lipca 2012 r. III CZP 33/2012, LexPolonica nr 3918593; Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 8 kwietnia 2011 r. II CZ 137/2010, LexPolonica nr 2557395; Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 20 kwietnia 2011 r. I CZ 22/2011, LexPolonica nr 3873685).

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie koszty przejazdu Radcy Prawnego Prokuraturii Skarbu Państwa do Sądu Okręgowego w Tarnowie były niezbędne i celowe, jednakże ich wysokość nie została w żaden sposób udokumentowana. Radca reprezentujący Prokuratorię na rozprawie apelacyjnej, nie umiał wyjaśnić co składa się na kwotę 530 zł wskazaną w sporządzonym odrębnie „spisie wydatków” (k. 247). Podał natomiast, że podróż z W. do T. pociągiem ekspresowym, w związku z umową łączącą Prokuratorię z (...), to kwota 63 zł w jedną stronę. W tej sytuacji Sąd apelacyjny uznał, że koszt przejazdu racy Prokuraturii z W. do T. na jedną rozprawę d. 3 kwietnia 2013 roku nie mógł przekroczyć łącznie kwoty 200 zł. Taką kwotę zasądzone na rzecz Prokuraturii tytułem zwrotu wydatków.

Strona powodowa również zasadnie zarzuca Sądowi I instancji naruszenie art. 108§1 kpc w zw. z art. 745§1 kpc w zw. z art. 13§2 kpc. W niniejszej sprawie strona powodowa wraz z pozwem wniosła o zabezpieczenie powództwa w stosunku do pozwanych poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania udziałów w nieruchomości oraz nakazanie ujawnienia w księdze wieczystej ostrzeżenia o udzielonym zabezpieczeniu, który to wniosek został uwzględniony Postanowieniem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 9 października 2012 roku. Z postanowieniem tym nie zgodziła się pozwana A. C. wnosząc zażalenie. Strona powodowa wniosła odpowiedź na powyższe zażalenie, wnosząc jednocześnie o zasądzenie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Powyższe zażalenie zostało oddalone Postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 17 stycznia 2013 roku sygn. akt I Acz 2098/12. Zgodnie, więc z treścią art. 745§1 kpc Sąd Okręgowy w Tarnowie winien rozstrzygnąć o kosztach postępowania zabezpieczającego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, czego nie uczynił. A zatem zgodnie z art. 98§1 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z art. 11 ust. 3 Ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r. poz. 1150) należało zasądzić od pozwanej A. C. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1.800 zł. Kwota zastępstwa procesowego została wyliczona na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 163 poz. 1349 z późn.zm.).

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386§1 kpc w zw. z art. 397§2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie zawarte w pkt 2 zaskarżonego wyroku podwyższając kwotę 3.600 zł do kwoty 3.800 zł oraz dodając do wyroku pkt 4, zasądzający od pozwanej A. C. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1.800 zł. W pozostałym zakresie zażalenie jako niezasadne, na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397§2 podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 100 kpc.